

INHOUDSOPGAVEp.1

DE BEVOEGDHEDEN VAN DE OVERHEDEN DIE IN BELGIË VOOR HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK VERANTWOORDELIJK ZIJNp.2

- I. **ALGEMEEN**

- II. **DE OVERLEGORGANEN TUSSEN DE FEDERALE
OVERHEID, DE GEMEENSCHAPPEN EN DE
GEWESTEN.....p.3**

- III. **DE FEDERALE OVERHEIDp.4**
 - III.1. OP POLITIEK NIVEAU
 - III.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU
 - III.3. OP RAADGEVEND NIVEAU

- IV. **DE VLAAMSE GEMEENSCHAPp.5**
 - IV.1. OP POLITIEK NIVEAU
 - IV.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU
 - IV.3. OP RAADGEVEND NIVEAU
 - IV.4. OVERIGE ORGANEN BETROKKEN BIJ HET WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK EN DE TECHNOLOGISCHE INNOVATIE

- V. **DE FRANSE GEMEENSCHAPp.7**
 - V.1. OP POLITIEK NIVEAU
 - V.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU
 - V.3. DE FINANCIERINGSORGANEN OP BASIS VAN OVERHEIDSFONDSEN

- VI. **DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAPp.8**
 - VI.1. OP POLITIEK NIVEAU

- VII. **HET WAALS GEWESTp.8**
 - VII.1. OP POLITIEK NIVEAU
 - VII.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU
 - VII.3. OP RAADGEVEND NIVEAU

- VIII. **HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWESTp.9**
 - VIII.1. OP POLITIEK NIVEAU
 - VIII.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU
 - VIII.3. HET ORGAAN VOOR TECHNOLOGIEOVERDRACHT OP BASIS VAN
OVERHEIDSFONDSEN

DE BEVOEGDHEDEN VAN DE OVERHEDEN DIE IN BELGIË VOOR HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK VERANTWOORDELIJK ZIJN

I. ALGEMEEN

De verdeling van de bevoegdheden over de verschillende overheden die in België voor het wetenschappelijk onderzoek verantwoordelijk zijn, is vastgesteld bij de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI) van 8 augustus 1980, zoals tot op heden gewijzigd, en inzonderheid bij haar artikel 6 bis.

De BWHI kent de “primaire” bevoegdheid inzake wetenschappelijk onderzoek toe aan de Gemeenschappen en de Gewesten, in het raam van hun respectieve bevoegdheden, met inbegrip van het onderzoek ter uitvoering van internationale of supranationale overeenkomsten of akten. Als uitzondering op deze algemene regel worden een aantal bevoegdheden betreffende wetenschappelijk onderzoek toewertrouwd aan de Federale overheid.

- De *Federale overheid* is bevoegd voor:
 - het wetenschappelijk onderzoek dat nodig is voor de uitoefening van haar eigen bevoegdheden, met inbegrip van het wetenschappelijk onderzoek ter uitvoering van internationale of supranationale overeenkomsten of akten;
 - de uitvoering en de organisatie van netwerken voor gegevensuitwisseling tussen wetenschappelijke instellingen op nationaal en internationaal vlak ;
 - het ruimtevaartonderzoek in een internationaal kader;
 - de federale wetenschappelijke instellingen, met inbegrip van hun onderzoekactiviteiten en hun activiteiten van openbare dienstverlening;
 - volgens door samenwerkingsakkoorden met de deelgebieden (de Gemeenschappen en de Gewesten) vastgestelde regels :
 - de programma's en acties die een homogene uitvoering vereisen op nationaal of internationaal vlak;
 - het bijhouden van een permanente inventaris van het wetenschappelijk potentieel van het land;
 - de Belgische medewerking aan activiteiten van internationale onderzoekorganen;
 - op basis van een samenwerkingsvoorstel aan de Gemeenschappen en/of de Gewesten en op voorafgaand advies van de Federale Raad voor Wetenschapsbeleid, kan de federale overheid initiatieven nemen, structuren opzetten en in financiële middelen voorzien voor het wetenschappelijk onderzoek in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen of de Gewesten behoren en dat, bovendien :
 - ofwel het voorwerp uitmaakt van internationale of supranationale overeenkomsten of akten waarbij België verdragspartner is of als zodanig wordt beschouwd;
 - ofwel betrekking heeft op acties en programma's die de belangen van een Gemeenschap of een Gewest overschrijden.

Elk Gewest en elke Gemeenschap kunnen iedere deelneming weigeren wat hen betreft en wat de instellingen aangaat die onder hun bevoegdheid ressorteren.

- De **Gemeenschappen** zijn bevoegd voor het onderzoek dat verband houdt met het onderwijs, de cultuur en de persoonsgebonden materies, te weten het gezondheidsbeleid (verzorgingsbeleid, gezondheidsopvoeding) en de bijstand aan personen (gezin, jeugd, derde leeftijd enz.).
Dat omvat zowel het onderzoek dat op die materies is gericht dan het onderzoek dat door de organisaties uit de betrokken sector wordt verricht, te weten, voor wat het onderwijs betreft, de universiteiten en de andere instellingen voor hoger onderwijs, de Federale overheid en de Gewesten die zich niettemin kunnen richten tot onderwijsinstellingen om hun bevoegdheden uit te voeren.
- De **Gewesten** zijn bevoegd voor het onderzoek dat verband houdt met de economie, het energiebeleid (behalve de kernsplijtstofcyclus), de openbare werken, het milieu, het transport en de andere gewestelijke bevoegdheden.
Dat omvat de steun aan het technologisch en industrieel basisonderzoek, de ontwikkeling van prototypes, nieuwe producten en productieprocessen, de verspreiding en de overdracht van technologieën en de technologische innovatie (die steun betreft zowel de ondernemingen als de universiteiten en de onderzoekcentra).

II. DE OVERLEGORGANEN TUSSEN DE FEDERALE OVERHEID, DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN

De *Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid (IMCWB)* is het overlegorgaan tussen de federale overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten. Zij bestaat uit leden van de federale regering en de Gemeenschaps- en Gewestregeringen die bevoegd zijn voor het wetenschapsbeleid. Hier komen de samenwerkingsakkoorden tot stand (met inbegrip van de internationale aangelegenheden) en worden verschillende procedures uitgewerkt voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende beleidsniveaus.

De *Commissie “Internationale samenwerking” (CIS)* en de *Commissie “Federale samenwerking”(CFS)* zijn twee permanente commissies van de *IMCWB*. Die beide uit ambtenaren bestaande commissies verzorgen op administratief vlak het overleg inzake de aangelegenheden die de federale overheid en de deelgebieden aanbelangen, respectievelijk op internationaal en Belgisch vlak. Zij hebben een reeks gespecialiseerde overlegorganen opgericht.

III. DE FEDERALE OVERHEID

III.1. OP POLITIEK NIVEAU

In de *Ministerraad* worden de belangrijke opties van de federale overheid op het gebied van het Wetenschapsbeleid vastgelegd. De algemene oriëntaties ervan worden gecoördineerd door de Minister die bevoegd is voor het wetenschapsbeleid, thans de *Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek*. Andere ministers zijn bevoegd voor activiteiten inzake onderzoek en openbare wetenschappelijke dienstverleningen die verband houden met materies die tot hun bevoegdheid behoren.

III.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU

De Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden (DWTC) behoren administratief tot de Diensten van de Eerste Minister en staan onder het gezag van de Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek. Zij verzorgen horizontale taken voor coördinatie en programmering op federaal vlak. Zij bereiden verscheidene onderzoekacties voor die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren en, in voorkomend geval met samenwerkingsakkoord, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen en/of de Gewesten, en werken deze verder uit.

De andere federale departementen die omvangrijke onderzoekbudgetten beheren zijn :

- *Economische Zaken* : kernonderzoek (SCK, IRE, CERN, JET, IIKW) en ondersteuning van de innovatie-infrastructuur (normalisatie, metrologie en certificatie, octrooien, Collectieve Centra, Geologische dienst);
- *Middenstand en Landbouw* : het Bestuur voor Onderzoek en Ontwikkeling (DG6) verzorgt naast het beheer van het institutioneel onderzoek de financiering, op contractuele basis, van aan derden toegekende onderzoeksprojecten;
- *Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking*: derdewereldproblematieken;
- *Landsverdediging*: Koninklijke Militaire School en Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis;
- *Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu* : onderzoek dat aansluit op de federale bevoegdheden inzake volksgezondheid en leefmilieu;
- *Justitie* : Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie en Penitentiair onderzoeks- en Klinisch Observatiecentrum.

De *Interministeriële Commissie voor Wetenschapsbeleid (ICWB)* coördineert op eigen initiatief of in opdracht van de federale regering, de voorbereiding en de uitvoering van de regeringsbeslissingen inzake het federale wetenschapsbeleid waarvoor een onderling overlegde actie van twee of meer ministeriële departementen nodig is.

Een van de permanente taken van de ICWB is de jaarlijkse voorbereiding van het Interdepartementaal begrotingsprogramma voor wetenschapsbeleid (BPWB), dat alle kredieten groepeerd voor de financiering van de wetenschappelijke en technologische

activiteiten (onderzoek-ontwikkeling, openbare wetenschappelijke dienstverlening en, in voorkomend geval, onderwijs en opleiding) van de verschillende federale ministeries.

III.3. OP RAADGEVEND NIVEAU

De *Federale Raad voor Wetenschapsbeleid (FRWB)* is een raadgevend orgaan dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de academische, wetenschappelijke en sociaal-economische wereld.

Zijn opdracht is :

- advies uit te brengen over de initiatieven van de federale overheid die tot doel hebben de samenwerkingsacties met de deelgebieden te bevorderen op de gebieden waarvoor deze laatste bevoegd zijn;
- op eigen initiatief of op verzoek van de federale regering (in voorkomend geval aangezocht door een Gemeenschaps- of Gewestregering) adviezen uit te brengen en aanbevelingen te doen betreffende de vraagstukken inzake wetenschapsbeleid voor het land in zijn geheel, onder andere rekening houdend met de Europese en internationale context;
- op verzoek van de federale regering, adviezen uit te brengen betreffende de vraagstukken inzake wetenschapsbeleid die tot de bevoegdheid behoren van de federale overheid.

De *Consultatieve raad voor onderzoek en ontwikkeling in de landbouw* werd opgericht op initiatief van de minister die bevoegd is voor landbouw. Hij heeft als taak advies te verlenen en voorstellen voor te leggen aan de minister over de volgende vraagstukken :

- de vastlegging van de richtlijnen van het onderzoek en de ontwikkeling;
- de vastlegging van de prioriteiten inzake onderzoek en ontwikkeling;
- de follow-up en de evaluatie van de acties van onderzoek en ontwikkeling, de controle van de aansluiting ervan op de behoeften en de eventuele heroriëntering van die acties.

IV. DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

IV.1. OP POLITIEK NIVEAU

Het Vlaamse wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid is de bevoegdheid van de *Minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media*.

De *Minister van Onderwijs en Vorming* is bevoegd voor de vorming van vorsers en de structurele financiering van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten en hogescholen.

De *andere Ministers van de Vlaamse regering* zijn bevoegd voor de sectorale acties van wetenschapsbeleid betreffende de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn.

IV. 2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU

De *Administratie Wetenschap en Innovatie (AWI)* van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft als opdracht :

- het beleid van de bevoegde ministers voor te bereiden, uit te voeren en te ondersteunen;
- binnen het ministerie en samen met de overheidsinstellingen (FWO-VI, IWT-Vlaanderen, onderzoeksinstituten enz.) de horizontale coördinatie te verzorgen;
- de federale en internationale samenwerking te verzorgen (CFS-CIS, EU enz.);
- het onderzoek te inventariseren, te analyseren en te evalueren;
- wetenschap en technologie bij het grote publiek te promoten.

Andere departementen zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het sectoraal beleid op wetenschappelijk vlak, met name :

- *Onderwijs*;
- *Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw* ;
- *Leefmilieu en Infrastructuur* ;
- *Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur*.

IV.3. OP RAADGEVEND NIVEAU

De *Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB)* formuleert adviezen en aanbevelingen voor de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement, op aanvraag of op eigen initiatief.

IV. 4. OVERIGE ORGANEN BETROKKEN BIJ HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN DE TECHNOLOGISCHE INNOVATIE

Het *Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT-Vlaanderen)* is een Vlaamse Openbare Instelling onder toezicht van de minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media.

IWT-Vlaanderen draagt bij tot de voorbereiding en uitvoering van het beleid van de Vlaamse regering voor de aanmoediging van technologische innovatie door het:

- verlenen van financiële steun aan projecten van bedrijven en overige organisaties;
- toekennen van beurzen aan personen;
- verspreiden van informatie en het verstrekken van begeleiding, advies en expertise;
- stimuleren van netwerkvorming en samenwerking tussen bedrijven, instellingen en organisaties;
- bevorderen van deelname aan internationale programma's die gericht zijn op technologische innovatie.

Het *Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen (FWO-VI)* is een privé-instelling van openbaar nut die doctoraatsbeurzen en financiële ondersteuning voor universitair onderzoek verstrekt.

De geassocieerde fondsen van het FWO-VI zijn :

- Het *Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen (IIKW)* ;
- Het *Fonds voor Geneeskundig Wetenschappelijk Onderzoek (FGWO)*.

Die beide fondsen, alsook het FWO-VI, die door de Vlaamse Gemeenschap worden gefinancierd, ontvangen ook financiële bijdragen van de federale overheid.

Het FWO-VI en het *Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF)* dat door de universiteiten beheerd wordt vormen de twee voornaamste financieringskanalen voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

V. DE FRANSE GEMEENSCHAP

V.1. OP POLITIEK NIVEAU

De *Minister die belast is met het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek* is de hoofdverantwoordelijke inzake universitair onderzoek, maar ook inzake toegepast onderzoek in het kader van de hogescholen.

De *andere Ministers* zijn ook bevoegd voor acties op het vlak van het wetenschapsbeleid die verbonden zijn met hun bevoegdheidssector, bijvoorbeeld gezondheid, het sociaal-culturele vlak, sport en toerisme.

V.2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU

Het *Direction générale de l'enseignement non obligatoire et de la recherche scientifique (DGENORS)* (Algemeen Bestuur voor het niet-verplicht onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek) van het Ministerie van de Franse Gemeenschap zorgt voor de voorbereiding en de uitvoering van het wetenschapsbeleid van de Gemeenschap.

Het verzorgt onder andere de financiering van de universitaire instellingen, de fondsen voor niet-gericht wetenschappelijk onderzoek (NFWO en geassocieerde fondsen), de onderling overlegde onderzoeksacties en het speciaal fonds voor het onderzoek in de universitaire instellingen, alsook de financiering van de hogescholen. Het DGENORS neemt ook alle coördinatie- en samenwerkingstaken op zich inzake wetenschapsbeleid, zowel op het niveau van de Gemeenschap zelf als op federaal en internationaal vlak (waaronder de CFS-CIS en de EU).

Er bestaan *andere algemene directies bij het Ministerie van de Franse Gemeenschap* die, in voorkomend geval, verantwoordelijkheid kunnen dragen over sectorale onderzoekacties die verband houden met de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn. Budgettair gezien is dat evenwel minder belangrijk.

V. 3. DE FINANCIERINGSORGANEN OP BASIS VAN OVERHEIDS-FONDSEN

Het *Fonds national de la recherche scientifique (FNRS)* (Nationaal Fonds voor wetenschappelijk onderzoek – NFWO) is een privé-instelling van openbaar nut die onderzoekersmandaten toekent (doctorandus, postdoctorandus, gekwalificeerd

onderzoeker), alsook diverse financiële middelen (bijvoorbeeld : buitenlandse opdrachten) en die onderzoeksprojecten financiert in de universiteiten en onderzoekinstellingen.

De geassocieerde fondsen van het NFWO zijn :

- het *Institut interuniversitaire des sciences nucléaires (IISN)* (Interuniversitair instituut voor kernwetenschappen - IIKW);
- het *Fonds de la recherche scientifique médicale (FRSM)* (Fonds voor geneeskundig wetenschappelijk onderzoek - FGWO);
- het *Fonds de la recherche fondamentale collective à l'initiative des chercheurs (FRFC)* (Fonds voor collectief fundamenteel onderzoek op initiatief van de onderzoekers - FCFO);
- het *Fonds pour la formation à la recherche dans l'industrie et dans l'agriculture (FRIA)* (Fonds voor opleiding tot het onderzoek in nijverheid en landbouw - FONL). Dat laatste kent doctoraatsbeurzen toe aan universitair gediplomeerden die een carrière willen uitbouwen in het onderzoek in het bedrijfsleven of in de landbouw.

VI. DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP

VI. 1. OP POLITIEK NIVEAU

De *Minister van Onderwijs en Vorming, Cultuur en Toerisme* is bevoegd voor het wetenschapsbeleid in de Duitstalige Gemeenschap.

VII. HET WAALS GEWEST

VII. 1. OP POLITIEK NIVEAU

Het is de *Minister van Economie, Kleine en Middelgrote Ondernemingen, Onderzoek en Nieuwe Technologieën* die hoofdzakelijk verantwoordelijk is voor het onderzoek binnen de Waalse Regering. Hij beheert het belangrijkste onderdeel van het regionale O&O-beleid, te weten het onderzoek met technologische finaliteit.

De *andere Ministers* zijn ook bevoegd om onderzoek en studies in hun bevoegdheidsgebied te financieren.

VII. 2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU

Het "*Direction générale des technologies, de la recherche et de l'énergie*" (*DGTRE*) (Algemeen Bestuur voor technologieën, onderzoek en energie) is belast met :

- de voorbereiding en de uitvoering van het O&O-beleid en –programma's van het Gewest (onderzoek met technologische finaliteit, innovatie, O&O op energiegebied) en in cofinanciering met de EU (Structurele fondsen);
- de ontwikkeling van de projecten, het beheer en de follow-up van de financiering die werd toegekend aan de universiteiten, onderzoekcentra, ondernemingen, hogescholen en van op zich staande uitvinders ;
- de federale en internationale samenwerking (CFS-CIS, EU enz.);

- de coördinatie van de gegevens betreffende het door de verschillende besturen van het Waals Gewest ondersteunde onderzoek.

De *andere bestuursdirecties van het Ministerie van het Waals Gewest* – Natuurlijke Rijkdommen en Leefmilieu, Sociale Actie en Gezondheid, Ruimtelijke Ordening enz. – en van het *Waalse Ministerie van Uitrusting en Vervoer* kunnen, in voorkomend geval, studies en sectorale onderzoekacties financieren die verband houden met de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn. Budgettair gezien zijn zij evenwel marginaal.

VII. 3. OP RAADGEVEND NIVEAU

De *Conseil de la politique scientifique en Région wallonne (CPS)* (Raad voor wetenschapsbeleid in het Waals Gewest) adviseert de Waalse Regering, eventueel op eigen initiatief, bij de voorbereiding en de evaluatie van het regionale wetenschapsbeleid.

VIII. HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VIII. 1. OP POLITIEK NIVEAU

De *Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering* is bevoegd voor het gehele onderzoekbeleid van het Gewest.

VIII. 2. OP ADMINISTRATIEF NIVEAU

De *Dienst Onderzoek en Innovatie (DOI)* binnen de administratie van de Economie en de Werkgelegenheid van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft als opdracht :

- de ontwikkeling van nieuwe activiteiten te bevorderen (prototypen, nieuwe producten of productieprocessen) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door subsidies of renteloze terugvorderbare voorschotten toe te kennen en de aanwezigheid te versterken van al bestaande innoverende activiteiten;
- te zorgen voor de follow-up van de internationale programma's op het gebied van het wetenschappelijk en technisch onderzoek (programma's van de EU, EUREKA, COST enz.) en de deelname van het Gewest aan die programma's te stimuleren.

VIII. 3. HET ORGAAN VOOR TECHNOLOGIEOVERDRACHT OP BASIS VAN OVERHEIDSFONDSEN

Brussel Technopool is een instrument ter ondersteuning van de technologieoverdracht dat gefinancierd wordt door het Gewest in de vorm van een vzw die de informatie-uitwisseling en de samenwerkingsnetwerken tussen bedrijven (grote bedrijven en KMO's) en/of onderzoekcentra bevordert.

* *
*